

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Václava Novotného v právní věci žalobkyně: **M. P.,** zast. advokátem JUDr. Jiřím Slezákem, se sídlem AK Ulrichovo nám. 737, Hradec Králové, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. 1. 2004, č. j. 14 Az 165/2003 – 23,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

III. Soudem ustanovenému advokátovi JUDr. Jiřímu Slezákovi **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 1075 Kč, která mu bude uhrazena do 30 dnů od právní moci rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 14. 5. 2003, č. j. OAM- 4661/CU-LE01-C10-2003, byla jako zjevně nedůvodná dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) zamítnuta žádost žalobkyně o udělení azylu. Současně bylo žalovaným rozhodnuto podle § 28 zákona o azylu, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně žalobu; výše označeným rozsudkem krajského soudu byla žaloba jako nedůvodná zamítnuta. Proti rozsudku krajského soudu podala žalobkyně - nyní stěžovatelka v zákonné lhůtě dle § 106 odst. 2 s. ř. s. kasační stížnost.

V kasační stížnosti uplatňuje důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s). Namítá, že při projednávání její žádosti došlo k pochybení správního orgánu, když tento nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci, čímž porušil ust. § 3 odst. 4 , § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení. Důkazy, které si správní orgán opatřil nebyly úplné a rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů. V zemi původu je stěžovatelka ohrožena na životě, nemá se kam obrátit o pomoc, protože stát poměry, které ji sužují podporuje a trpí. Stěžovatelka se domnívá, že splňuje podmínky pro udělení azylu dle §14 zákona o azylu, přičemž odkazuje na čl. 3 Úmluvy a rozsudky Evropského soudu pro lidská práva, z nichž vyplývá , že vyhoštění žadatele o azyl může způsobit problémy ve vztahu k cit. článku Úmluvy, pokud existují vážné a prokazatelné důvody k obavám, že dotčená osoba bude v zemi určení vystavena reálnému riziku být mučena nebo podrobena nelidskému a ponižujícímu zacházení. Upozorňuje v této souvislosti na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, Stěžovatelka požádala o nařízení veřejného jednání ve věci. Vzhledem k výše uvedenému požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; současně požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost podané kasační stížnosti. Námitky stěžovatelky uplatněné dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. jsou nedůvodné. Žalovaný souhlasí s názorem soudu a neshledává v rozsudku žádná pochybení, neboť stěžovatelka nesplňuje podmínky dle § 12 písm. b) zákona o azylu ani důvody pro udělení azylu dle § 14 cit. zákona. V dalším odkázal žalovaný na správní spis. Navrhuje kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout.

Nejvyšší správní soud posoudil v prvé řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Dle ustanovení § 109 s. ř. s. byl Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatelka podala návrh na zahájení řízení o udělení azylu dne 29. 4. 2003. V žádosti uvedla že není ani nebyla členem žádné politické strany ani jiné organizace, nikdy proti ní nebylo vedeno trestní stíhání. Ukrajinu opustila z ekonomických důvodů a kvůli problémům s věřitelem, který jí vyhrožoval, že pokud mu nevrátí půjčené peníze, prodá ji do zahraničí. Byla nezaměstnaná, a proto měla finanční potíže. Do České republiky přicestovala s cílem sehnat zde zaměstnání a vydělat si peníze na splacení úvěru. O azyl žádá z důvodu legalizace pobytu. V případě návratu do vlasti se obává pouze věřitele. V průběhu pohovoru konaném dne 2. 5. 2003 potvrdila důvody uvedené v žádosti a uvedla, že žádné jiné potíže, než které uvedla, na Ukrajině neměla.

Krajský soud v Ústí nad Labem dospěl při přezkoumávání rozhodnutí žalovaného ke stejnému závěru jako žalovaný správní orgán, tedy že stěžovatelka neuvedla v řízení o udělení azylu žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování

z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu a žalovaný tedy nepochybil, když žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

Dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 tohoto zákona.

Nejvyšší správní soud se v případě stěžovatelky ztotožňuje s hodnocením a závěry Krajského soudu v Ústí nad Labem, který byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 s. ř. s. rozsahem a důvody podané žaloby a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Dle § 13 zákona o azylu se rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, se v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení azylu nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12. Rodinným příslušníkem se pro účely sloučení rodiny podle odstavce 1 rozumí manžel azylanta, svobodné dítě azylanta mladší 18 let, nebo rodič azylanta mladšího 18 let.

Dle § 14 zákona o azylu, jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. To ovšem neznamená a z žádného ustanovení zákona tak nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 zákona č. 71/1967 Sb. má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Z obsahu správního spisu je nad veškerou pochybnost zřejmé, že žalovaný při zjišťování důvodů pro podání žádosti o azyl postupoval korektně. Poskytl procesní poučení, jakož i poučení o pobytu cizince na území České republiky a v rámci jím provedeného řízení mu nelze z tohoto pohledu ničeho vyčíst. Správní orgán je co do skutkových okolností limitován tvrzeními žadatele o azyl a jinou možnost ani nemá. Jestliže žalovaný splnil stran výslovně projevených důvodů pro udělení azylu povinnosti, které mu zákon ukládá, pak nelze na jeho rozhodnutí v tomto směru pohlížet jako na rozhodnutí vycházející z nedostatečného zjištění všech okolností. Skutkový stav, ze kterého žalovaný i soud vycházely má oporu ve spise a není s ním v rozporu. Jestliže v žádosti o udělení azylu a v průběhu azylového řízení uváděla stěžovatelka pouze důvody, které jsou pro udělení azylu nepodstatné a žádné skutečnosti svědčící tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, nelze správnímu orgánu vytýkat, že nehodnotil skutečnosti jiné, než stěžovatelkou uplatněné.

Z rozsudku krajského soudu, napadeného kasační stížností, je pak zřejmé, že se soud řádně zabýval námitkami uplatněnými v žalobě a své rozhodnutí řádně odůvodnil. Poučovací povinnost žalovaného v řízení o udělení azylu nemá představovat návod, jak azyl získat, tedy prezentaci důvodů, pro které je obvykle azyl poskytován. Na druhé straně správní řízení nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatelka nebyla ve vypovězení důvodů, které ji k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezována. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní a jako takový jej soud 1. stupně i vyhodnotil.

Naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplynula nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst. 1 písm. g) zákona, nepochybil správní orgán, zamítl-li žádost jako zjevně nedůvodnou, aniž by zkoumal další důvody pro udělení azylu. V daném případě správní orgán rozhodne konečným způsobem ve věci, bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 , resp. § 13 a § 14 zákona o azylu.

Protože Nejvyšší správní soud je zásadně vázán důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) zaměřil se v dalším toliko na posouzení zákonnosti procesního postupu krajského soudu, neboť v této fázi řízení mu již nepřísluší – ze shora uvedených důvodů – meritorně se zabývat důvodností žádosti stěžovatelky o udělení azylu a po přezkoumání dle výše uvedeného hlediska dospěl k závěru, že ze strany krajského soudu nedošlo k porušení procesních předpisů, které by mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Protože pro rozhodování o udělení azylu podle § 13, resp. 14 zákona je určující závěr o neexistenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 a tento důvod při postupu dle § 16 není zjišťován, nemůže správní orgán posuzovat ani naplnění důvodů pro udělení azylu dle § 13, resp.§ 14. Zamítl-li správní orgán žádost jako zjevně nedůvodnou, přičemž nad rámec

zkoumal důvody pro udělení azylu podle § 13 odst. 1 zákona, které stěžovatel nenaplnil, postupoval v souladu se zákonem.

Vzhledem k tomu, že žádost stěžovatelky byla zamítnuta dle § 16 zákona o azylu jako zjevně nedůvodná, nezabýval se soud námitkami stěžovatelky ohledně posouzení neexistence překážky vycestování.

Rozhodnutí žalovaného i kasační stížností napadený rozsudek soudu I. stupně byly vydány v souladu se zákonem; tvrzené důvody dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Nejvyšší správní soud neshledal nedůvodnými.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

K žádosti stěžovatelky , aby byla věc projednána ve veřejném jednání za její účasti Nejvyšší správní soud konstatuje, že dle § 109 odst. 1 s. ř. s. rozhoduje soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání. Pouze považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání. Vzhledem k tomu, že nebyly shledány skutečnosti zakládající důvodnost nařízení jednání, soud rozhodl bez jednání.

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Soud stěžovatelce pro toto řízení ustanovil zástupcem advokáta; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokáta částkou 1 000 Kč za jeden úkon právní služby – převzetí věci (§ 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů), paušální náhradu výdajů částkou 75 Kč (§ 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3,§ 120 s. ř. s.).

V Brně dne 23. 2. 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu